

1-15 სტრ. 1

შისს მაღალ მსვლელობას იენარალ_
მაიორს უვან ლეოვიჩს ყიზლარის კა-
მენდანტს ჭროინდორჭს. შე უღირსი
წმინდა: სწო-ჯუწყის სდ საქარ-
თუჭლოდსა მოვაცსენებ, მათგან ბრმა-
ნებულისამებრ თხოვისა, რლ იცა დადაცათუ
მრავალ_განსაცდელ_შემთხვევისაგან დავიწ-
ყებით სახელნი შეფეთა საქართუჭლო-
სათანი თვთო_თვთოდ არღარა მაცსოვან,
მაგრა სახელოვანთა შეფეთა სახელნი, ა-
ნუ გარდაცვალებანი შეფეთანი და ჳჭართა-
ნი, და ანუ ჳანყოფანი ნათესავთანი
სამ_სამეფოდ ესენი არიან, რლნიცა ძველ-
თა შა მა ~~ქერილთა~~ შატიანეთა საქართუჭლოდ-
სათა წარმიკითხავნ:

1-15 სტრ. 2

სო-ყოჩ, 1.

შდ ვემე შამა ქართლისა, და
ყთა მათ ქართველთა, ესე იგი ქართ-
ველთა უმერთა კახთა და ავახთა, რო-
მელთაცა ყთა მათ ეწოდების ქართველი,
იყო ქართლოს ხოლო ჰსწერენ
წერილ[.]თ_მწერალნი სომეხთა და ქარ-
თველთანი ვდ ტომისაგან იაფეთისა ყოფ-
ად
ქართველთა და სომეხთასა:

წმან აღაშენა პირველად ციხე არმა
ზისა და დაემენა მუნ და უწოდა ციხესა
მას ქართლი და მიერთგან ეწოდა ყოველსა ქართ-
ლსა ქართლი ხ ესხნეს ძენი ვიდრემე რო
მელთა პირველი იყო მცხეთოს რომელმ
ან აღაშენა ქალაქი აღმოსავალით არმაზისა

1-15 სტრ. 3

შს ორთა მათ მდინარეთა მტკვრისა და არა
გვისა და სახელი დასდვა მას თვისი ე. ი.
მცხეთა: ჳ მმათაგან მისთა იშვნეს კახნი
და ჯავახნი და მისა მისისაგან რომელსა ეწ
ოდა უფლოს იშვნეს ქართველნი. ე. ი. ქა
რთველნი იმერელნი გურიელნი რაჭუჭლ

ნი რომელნიც არიან იმერნი ესე ყოვე
ლნი. და მთით კერძო საერისთოთა არაგვისა
და ქსნისსათა რაოდენნიცა არიან ენითა ქართუ
ლითა მოუბარნი:

ღ~ უფლოს ძემან მცხეთოსისამან ალაშე
ნა დასავალით მცხეთისა ქალაქი და სახელი სდუა მას.
უფლის ციხე წიად მდინარესა მტკურისასა
კლდეთა შინა რ~ლ არს მახლობელ გორისა
ვგონებ ვითარმედ ვერსითა შვიდითა:

1-15 სტრ. 4

აქადამ განმრავლდა ნათესაობა ქართ
ველთა, ხ~ ერთისა ვისმე უფლოსისგანისა
ნათესავისაგან იქმნა რომელიმე შთამომავლ
ობა რ~ლთასა აქვნდათ არა თუ სახელი მეფ
ობისა ა~დ ვოივადებრი რადმე პირველობად
და აქუნდათ შვლთა ქართლოსისთა პირველისა
ქართველთა ყოველთა მამისათა მთავრობა და იჯდა იგი
მცხეთას. ქალაქსა: ღ~ ამათ ვოივადათა ჟა
მთა შინა იყუნეს წმიდანი მამად მთავარ
ნი აზრაამ ისაკ და იაკობ და დიდი ღ~ის მზრ
ახველი მოვსე და ყოველნი წინასწრმეტყუჭ
ლნი ვიდრე ჟამადმდე ალექსანდრესა მეფისა
მაკედონელისა რ~ ესე ოდენნი იმეფეს მათ
ჟამნი ვ~დ ყოველნი მამამთ მთავარნი დაწი
ნასწარმეტყუჭლნი დამეფობანი სირიელთა

1-15 სტრ. 5

სპარსთა და მაკედონთანი ვ~ე მეფობადმდე ჰრო
მთა გარდაიცვლანეს: ღ~ || ალექსანდრემან
სპარსეთით მომავალმან, ანუ მიმავალმან
სპარსეთით დაიპყრა ოდეს იგი ქართლი და დაუ
ტევა კაცი ერთი აზონ ~~არაჰოთა~~ მხედრითა
რ~ლნი იყუნეს იტალიელნი და თუნიერ თავა
დთა რაოდენნიცა არიან აზნაურნი არიან საქართ
უწლოსა შა ყოველსა აზონის მკედართა არი
ან ძენი: და ესე ვიდრემე სიტყუა პირუჭლი
აქამდის:

სოც-ყოჩ. 2

ჴყო ვინმე ჭაბუკი სახელით ფარნაოზ
მე ვოივადთა რ~ლი ზემო ითქვა და დედა

მისი იყო ასული დარიოს მეფისა სპარსეთისა
და აღზარდა დედამან მისმან ფარულად სპარ

1-15 სტრ. 6

სეთს შა მით რ~ || სპარსთაცა შა მაკედონელ
თა. იყო მთავრობად და ეშინოდათ მათი ნუ. უკუღ
ზარიოსის ნათესაობის გამო არა რად ევნ
ოსს ძესა მისსა და ეშინოდა აზონისაგანცა
რ~ მამა და ყოველი სახლი ჭარნაოზისთ აღი
სპო ლექსანდრეს მიერ და შ~დ აზონისა
მიერ

ზა ვითარ იქმნა ოცისა წლისა ჭარნავაზ
წარმოვიდა სპარსეთით და მოვიდა მცხეთად
ა~დ შიშითა ფარულად აზონისათა და ნადი
რობასა შა კლდეთა შ~ს ტფილისისათა იპო
ვნა მრავალნი უნჯნი და დიდროანნი კერპნი
ოქროსა და ვერცხლისანი და მალულნი ხ~. წა
რმოიხვნა იგინი და კერძოსა მეგრელთასა
იყო ვინმე თავადი დიდი სახელით ქუჯი

1-15 სტრ. 7

მისცა მრწემი დაჲ თვისი ცოლად ქუ
ჯის და ლაშკარი შეკრიბა უნჯითა მით
და მოკლა აზონ და დაიპყრა აფხაზეთითგან
ვ~ე და რუბანდამდე და მაშინ მომკუდარიყო
ლექსანდრე და იწოდა მეფედ და განაგო წე
სი მეფობისა, სპარსთა მეფეთა წესისაებრ.
და ამან შეაწყო ენისა სინარნარეცა ქართ
ული: ლ~ მრავალნი მეფენი იშუნეს ნა
თესავნი ამისნი მაგრა აღსწყდა ნათესა
ობა ამისი. და ერთი ოდენ ქალი და შთა რმ
ლსა მოჰგუარეს ქმრად ქართულთა, ძე სომ
ეხთა მეფისა ნათესავისაგან სპარსთა მეფ
ისა სახელით ლდერკი ჟამსა აგვისტოს
კეისრისასა და იქმნა ჭარნავაზიანთა მეფო
ბისა გარდაცვალებად არშაკიანად და ესე

1-15 სტრ. 8

ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

ს-ი-ყ-ი-ც: 3

ღმის ლდერკის ზე || იშუა ია~7

ჩნი ႁჳ ႁე და ამან ႁდერკ იმეფა ჟამ
ადმდე ႁაიოს და კლავდი კეისართა და მი
სგან შთამოვიდეს მეფენი რაოდენნიმე ვე
ჟამადმდე დეოკლიტიანე კეისრისა და ჟამ
სა მას აღსწყდეს ძენი ႁდერკისნი ႁრშ
აკიანნი. და ითხოვეს ქართველთა სპარსთა მეფ
ისა ხოსროვისაგან ძე მეფედ. და მისცა უმრწ
ემესი ძე თვისი შირიან მეფედ ქართუჭლთა,
სპარსთა და სომეხთა მეფემან ხოსრო. და მოი
ყუანის ჭაბუკი მირიან მეფედ ქართუჭლთა
ძე სპარსთა და სომეხთა მეფისა ხოსროვისა და
მეფე იქმნა შირიან და შვილთა ზემო თქმუ

1-15 სტრ. 9

ლისა ქართლოსისთა და არა შეიცუალა გუარი
მეფობისა რ ხოსროცა მეფე მამა შირიანისა
არშაკიანი იყო ად შეიცუალა სახელი გუარი
სა. მით რ არღარა არშაკიანად ად ხოსრო
იანად იწოდნეს მეფენი ქართუჭლთანი:

ღ მეფე იქმნა სომეხთა ზა უხუცესი ძმა
შირიანისა ღირდატ ႁმან უკუჭ შირიან ის
მინა ვდ მეფე იქმნა კოსტანტინე ჰრომს
ძე კოსტა დიდისა და ნათელს ილო სილიზის
ტროს მიერ ჰრომაელთ პაპისა და შემდგომად
რაოდენთამე არა ფდ მრავალთა წელთა მოვიდა ქა
ლწული ჩნა ნონნა და განანათლნა ყი საქართუჭლოდ
შვილნი ქართლოსისნი ნათლითა ჭემმარიტისა
სარწმუნოებისათა და თვით მეფემანცა შირი
ან ათელს ილო და ყოველთა ქართუჭლთა ხე

1-15 სტრ. 10

ლითა ႁესტათი ანტიოქელ მამათმთავრისათა
რომელიცა აღრაცხილარს ეესტათი იგი რიც
ხუთამს სამას ათრუამეტთა ნივიელთა მამათა
სა: ღ წდმან მეფემან კოსტანტინე ჟამსა ამ
ის მირიანისსა ჰპოვა ცხოვრება ყოვლისა
სოფლისა პატიოსანი ႁ ႁი უისა ႁისა და
მაცხოვრისა ჩნისა ႁჳ ႁესი ხ ფერხისა
სა უფლოსა ფიცარი ცხოველსმყოფელისა
ႁ ႁისა და სამსჭუალი საუფლო რლი არს [...]
დდეს სამეუფოსა ქალაქსა მოსკოვს რლ
იცა კათოლიკე ეკლესიასა შა არს შოსკოვს
წარმოუგზავნა ამას შირიანს სეისარმან

სოსტანტინე:

ღ იშუნეს ამის მირიანისაგან რაო
დენნიმე რომელთაგანი არს ჴახტანგ პი

1-15 სტრ. 11

რველი რომელსა მგელ ლომად სახელს სდ
ებენ სპარსნი: და ესე ჴახტანგ იყო ჟამთა
ღეოდოსი პლისა და მისა მისისა Ⴢრკადისტა
ღმან ვახტანგ უწოდა ქართილსა კათალიკო
სსა კათალიკოსი ბრძანებითა ანტიოხელისა
პატრიარხისათა რ ხელსა ქუჭშე ანტიოხელის
პატრიარხისასა იყო ყოველი საქართუჭლოდ. ამ
ანვე განყო საეფისკობოსოებად სამეფო თვისი
და დაადგინნა ეპისკოპოსნი ათორმეტნი ქართლს
ათორმეტნი ჯავახეთს ორი იმერეთს || დაცხრა
კახეთს და ესე ყოველი ხელის[.] ქუჭშე ჰყო
მცხეთისა და ყოვლისა საქართუჭლოსა კათალიკოსისა Ⴢმა
ნვე მეფემან ჴახტანგ აღაშენა ქალაქი ტფ
ილისი ქალაქი ვალისი. ჩრდილოთ კერძო ტფ
ილისისა და ქალაქი კასპი აღმოსავლით კერძო

1-15 სტრ. 12

უფლის ციხისა ამანუჭ აღაშენა ეკვლე
სია საკათალიკოსო მცხეთას სახელსა ზა
ათორმეტთა მოციქულთასა: ღ შდ ჴახ
ტანგისა შთამოვიდეს რაოდენნიმე მეფე
ნი და აღსწყდეს კდ და ესე ვიდრემე სიტყუა
აქამდის:

სოცოც: 4:

ღქა უკუჭ ვიტყოდეთ მეფეთათვის ბაგ
რატონთასა რლნი შდ აღწყუჭდისა ხოსრო
იანთასა ესე იგი შირიან და ჴახტანგისთა იქ
მნეს მეფედ Ⴢა რომლითა უკუჭ მიზეზითა.
ამით ვდ მოიოხრა რა ჴუდეაღ ოქესპასიანეს
მრ და ტიტესა რომელნი მე ებრაელთაგანნი
ივლტოდეს ფარულად შვილნი ტყუჭთაგან
წა: წარსხმულთა იტალიად შთამოსრულნი

1-15 სტრ. 13

შვილთაგან კლეოპასთა რლი მოიხსე
ნების სამღთოსა შა სახარებასა || ხუკას

მწერს ესენი მოვიდეს ორუსალიმად მოხრ
ებულსა მას ქალაქსა და დემკვიდრნეს მგ
ზავსად მწირთა ქალაქსა მას სამშობლოსა
თვსსა ხმ ხედვიდესრა მოხრებასა იუდეას
სა ვერ შემძლეთა ყოფისათა რმ მკვიდრობდეს
ქენენი ფდ უმრავლესნი იუდიანთასა შვი
ლთა მათ ფარულად ლტოლვილთასა მოსრუ
ლთასა ჰყუჭს განზრახუა და წარმოვიდ
ეს აღმოსავალად და მოიწივნეს დიდსა
ერმანიას ხმ მთავართაგან სომეხთასა შეწ
ყალბულ იქმნეს მით რმ გამოიკითხეს რა
მათი იგი ნათესაობაჲ. და სცნეს ვითარმ
ედ ტომისაგან ზავით და სოლომონისი მეფე

1-15 სტრ. 14

თა ორაილისთა იყუნეს ხმ ძმა ერთი მათგანი
დაადგრა მუნ და ექვსნი მათგანი წარმოვიდეს
ქართლად და ვრ მოიწივნეს ნისანად სამეფოსა
ქალაქსა ქართუჭლოთასა ჯერეთ არღა აღწუ
ჭდილ იყუნეს მეფენი ხოსროანნი და მეფობდა
მაშინ სტეფანე და მისგანცა შეწყალბულ
იქმნეს ფდ და ნათელს იღეს რმ ებრაელთა სჯ
ულის შემწყნარებელ იქმყუნეს მამულისა
მათისა და უხუცესი მათი სახელით გურამ
მეფემან სტეფანე ამიფს სპასალარჰყო
ე ი ფერთმარშალ ჰყო და სხუანი მიიქცენ
რომელსამე ადგილსა:

ღ გურამ ფერთმარშალი სტეფანე მეფისა
იყო კაცი ფდ მხნე მეცნიერ წერილი
სა და ფდ მორწმუნე და ჟა მას საქართუ

1-15 სტრ. 15

ელოჲ იყო შეერთებულ იმპერიასა კეისრ
ისა ბერძენთასა რლი იყო დიდი ოუსტინ
იანე და ცნობილ იქმნა გურამ ოუსტ
ინიანეს მწრ. და მიემთხვივა პატივისა ***ჰ**რადპალატობა არს მოადგილეობა, გინა
ნამესნივობა ანჲ ნაიბობა საბერძნეთისა
ჰეისრისა. იოანე კურატ
პალატობისასა: **ღ** ჟამსა ამას გადგნენ
სომეხნი წმიდისაგან კათოლიკე ეკკლეს
იისა და ამას ჟამსა იქმნა მოქცევა აფხა
ზთა სარწმუნოებად ჰემმარტისა ქეს
იისა ჩუჭნისა ჰრუმენტოს ვისმე მწრ ოუსტი

ნინე კეისრისა საქურისსისა რ~ლიცა ნათესავით
იყო აფხაზი რ~ამად ჟამადმდე აფხაზნი
წარმართ იყუნეს:

ზა გურამ იგი დღითი დღე წარემატ
ებოდა წ~ე კეისრისა და მოკუდა სტეფანე იგი
მეფე და მეფედ იქმნა **ქ**ურამ **ქ**ართუჭლთა

1-15 სტრ. 16

ყოველთა. და ფხაზთა ზ~ა ნათესაობისათვის საწი
ნასწარმეტყუჭლოსა და სიმხნისა მისისა და ესე
ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

სი-ყი-ჩ: 5:

ზავითარ შთამოვიდეს რომელნი მე მე
ფენი გურამისგან და განიყუნწს სამეფონი
ორად ესე იგი რაოდენნიცა მრავალ გზის
მოხსენებულ არიან აქა შვილნი ქართლოსის
ნი ჰხუდა პირველსა და მეორესა აფხაზეთი
და ჟამთა ამათ შინა განთავისუფლდა ხე
ლის ქუჭშობისაგან ანტიოხელთა პატრიახ
ისათა კათოლიკოსი მცხეთისა და ყოვლისა
საქართუჭლომსა **ო**რანე ჟამსა მეექუსესა
კრებისასა ხ~ იყო მეფე ვინმე ქართუჭლთა
სტეფანე მეთან გურამისთა და ჟამსა ამის

1-15 სტრ. 17

ა ყ~დ ჴღმრთოდ (2) მახმად (3) გამოჩნდა (1).

ჟდ მეფეთა რაოდენთამე აღსწყდა მეფე
თა ქართუჭლთა დავითიანთა მეთა **ქ**ურა
მისთა ნათესაობად და დაიპყრა საქართუ
ჭლოდ აფხაზთა მეფემან დავითიანმანვე
ოაგრატ და მის **ო**აგრატის გამო ეწოდა ნა
ნათესავთა მისთა **ო**აგრატოვან:

ქ~ ესეცა საუწყებელ არს რ~ გურამის ჟა
მითგან იწყეს გამრავლებად მეთა ქართუჭ
ლთასა სკოლათა შ~ა კოსტანტინეპოლისათა.
და მოვიდეს ქართლად და ჰქმნეს სკოლანი ენითა
შეძრულითა და იწყეს თარგმანებად წერილთა.
და შვილის შვილი **ო**აგრატისი **ზ**ავით მე
სამე რ~ლნ აღაშენა სოფელნი მოოხრებულ

ნი საქართველოსანი უღოთა მახმედიათა

1-15 სტრ. 18

მრ გამოჩნდა უძლეველად, და არღარა მონებდა სპარსთა არცა ბერძენთა ად თავის უფალ იყუნეს მეფენი ქართუფლთანი შვიდნი ვიდრე მე ფადმდე **მ**-ამარის ასულად და ეს ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

სოცოც: 6:

წყუნეს უკუჭ მეფის დავით მესამი სა შდ მეფენი **ზ**იმითრი ძე **ზ**ავითისი და ძე ნი **ზ**იმითრისნი პირუჭლი **ზ**ავით და მეორე. **ღ**იორგი რომელი იყო შუჭნიერი ხილვითა და ახოვან გუამითა **ზ**იმითრი უკუჭ მოკუ და და არა დაშთა ნათესავი მისი ხ **ღ**იორგის ერთი უკუჭ ასული ჰყუა რომელა საკვირველი თამარ:

რმან უკუჭ **ღ**იორგი ცხოვრებასავე თვ

1-15 სტრ. 19

ისსა დაადგა გვირგვინი ასულსა თვსსა **მ**-ამარს, და აღიარეს ყოველთა ქართუფლთა და აფხაზეთა მეფედ ხ იყო **მ**-ამარ ოდეს დაადგა **ღ**ვირგვინი მამამან ათორმეტისა წლისა. და შემდგომად ორისა წლისა მოკუდა მეფე იგი **ღ**იორგი ჭაბუკი და დაფლეს იგი საფლავსა პაპისა მისისა მრ **ზ**ავით მესამისაგან აღმენებულსა ფდ შუჭნიერ გებულსა გენათს:

შამინ ჰსცხეს მეფედ თამარ ყოვლისა საქართუფლოისა და აფხაზეთისა ქალაქსა ნისანს, და შერთეს მას ქმარი რათა არა უმკვიდრო იქმნეს სამეფო მისი ძე ოვსთა მთავრისა სახელით **ზ**ავით რლი იყო მისვე დავითიან **ღ**აგრატოვანისა შთამომავლობისაგან ესრეთ: **ქ** მეფენი ვინმე იყუნეს ძმანი ორნი ამისვე სამეფოსანი **ზ**ავით

1-15 სტრ. 20

იან **ღ**აგრატოვანნი შვილთაგან მრავალჯერ მოხსენებულისა **ღ**ურამისთა პირუჭლსა უკუჭ ძმასა ეწოდა **ზ**იმითრი. და

მეორესა ოორგი. ზიმიტრი უკვც იყო მეფედ, მაგრა ძმამან მისმან ოორგი* მი- ულო შეფობად, და მე უკუწესვა ერთი ყრმა მცირე შეფესა ზიმიტრის, იგიცა დაძმაცა-თჳსი მისტაცა ძმამან მისმან ოორგი* და მისცა ოვსთა შთავარსა მზევლად: **ღ** მთავარი იგი ოვსეთისა იყო უშვლო, და მემკვდრედ თჳსად შეიწყნარა ყრმა იგი. და მაშინ ოვსნი და ყაბარდოელნი იყუნენ ყო- ველნივე **ქ** ეანე, და ამის ყრმისაგან იშენეს მრავალნი ოვსეთს შა. ხ შდ ამისსა მრავა- ლთა წელთა მისცა ზად თჳსი ქუსუდან ცო-

1-15 სტრ. 21

ლად შეფემან ოორგი* შამამან ოამარისმან შთავარსა ოვსთასა ჴაგრატოვანსა. ხ ჟამ სა სიჭაბუკისასა დაქჳრივდა ქალი იგი, და მო- იქცა შამისავე თჳსისა საქართველოდ. და მო- იყჳანა თჳს თანა მე მაზლისა თჳსისა ყრმად ზავით. ქმარი ოამარისი და აღზარდა იგი, ხ ოორგი* ოსულიცა თჳსი ოამარი მისცა აღ- ზრდად ზასა მას თჳსსა ქუსუდანს: **ღ** რა- ჟამს შეფე_იქმნა ოამარ, და ენებათ ქმარი მისთჳს ქართველთა და ოფხაზთა რათა არა უმ- კვდრო_იქმენას სამეფო, მაშინ ძიება_ჰყვეს, რათა ჰპოვონმცა ვინმე ღირსი ქმრად მეფად- სა მათისა, ჰთქვეს, ვდ ჰაბუკი ესე ზავით, ნათესავი არს შეფეთა ჩნთა ჴაგრატოვან- თა, და კეთილ_ზრდილ, და მენე, ამისი უკუწეს

1-15 სტრ. 22

ჰყვეს გამორჩევად, და ოამარცა* ითნო საქმე ესე, და ჰქმნეს ქორწილი ვითა ჰმვენოდა, ოამადლესობისაებრ შეფობისა ქალაქსა ნისანს:

შრავალნი უკუწეს საკვრველნი ჰქმნნა ოა- მარ*, ვითარ იგი მოუთხრობენ შატიანენი შცხეთისა, და ოენათისანი, მრავალნი მძლა- ვრნი და ზვავნი შეფენი უცხო_თესლთანი დაამდაბლნა წინა_აღმდგომნი თჳსნი. მრავალნი უკვლესიანი და შონასტერნი აღა- შენნა, და აღშენებულნი განამდიდრნა: **ღ** სომეხ- თა შეფენი. და ოლვანისანი ხარკსაცა მოჰს-

ცემდეს მას. და ჰყუბ მჯედრად განწესებულნი
კაცნი ვითარ. სამას_ათას 300000: Ⴢმის-
გან უკვე ერთისა ძისა, და ერთისა ასულისა

1-15 სტრ. 23

კიდე არა რა იშვა, და სახელი შისა მისისა Ⴋორ-
გი. ხ~ Ⴢსულისა ჰუსუდან:

ღმან უკვე დაჰყო შეფობასა შა წელი-
წადი ოცი, და ესრეთ მოვიდა იგი წე Ⴋისა, და
იქმნა მე მისი Ⴋორგი შეფედ, წლისა ათ_შუდ-
_მეტისა: და ესე ვე მე სიტყუა აქამდე:

სოც-ყოც. 7:

შოკუბდა Ⴋორგი შეფე, და დაშთა
ყრმა მცირე, სახელით ზავით, ხ~ შეფე_იქმნა
ჰუსუდან ზად მისი. რ~ლიცა დაღათუ შუფ-
ნიერ მსგავსად ზედისა თვისისა, გარნა არა საქე-
ბელ ვითა სანატრელი ზედად მისი: Ⴢმას
უკვე ჰუსუდანს განუდგა (*) [დჷლრჷღაჲს მე:] Ⴋავადი ვინმე ქარ-
თლისა, და ვითარ_ჰყო კ~დ მონება მისივე. მიჰსცა
მძევლად Ⴋავადმან მან ჰიჲ თვისი. ხ~ იხილა

1-15 სტრ. 24

რა ჰუსუდან* მძევალი იგი ეტრფიალა, გარნა არა
ისიძვა, ა~დ ქმრად შეიყუანა იგი Ⴋალატსა თვის-
სა სამეფოსა:

ღმისსა უკვე შეფობისა შა მრავალნი ბრ~ტნი
იქმნეს სამეფოსა შა შისსა, და განრისხდა Ⴋი, და
იქმნა მოოჯრებაჲ ყ~ისა ჰართლისა სპარს-
თა მიერ, ლტოლვილთა Ⴋათართაგან. ხ~ Ⴋათარ-
ნი ამისსა შეფობასა შა დამპყრობელ_იქმნენ
სპარსეთისა, და მრავალთა ადგილთა Ⴢზიისათა, ხ~
იყო Ⴋირველი მათი ხინგიზ, რ~ლი ყაენ_იქ-
მნა: Ⴢ~ ჩ~ნ დავდუმნეთ საქმეთათვის ჰუს-
უდან შეფასთა, და ნუ განვაცხადებთ მას,
ვინათგან იყო Ⴋხებული Ⴋისა და მართლ_მადი-
დებელ:

შოკუბდა უკვე შეფა ჰუსუდან, და დაჰშ-

1-16 სტრ. 25

თა ძე სახელით ზავით, რ~ლსავე ჟამსა თვის-
სავე ცხოვრებისასა ჰსცხო შეფედ: **ღ** **მ**-ათარ-
ნი შეფობდეს მაშინ საქართველოსა ზ~ა, რ~
ქუსუდან* წარსწყმიდა **მ**-ვთ_მპყრობელობად,
და **მ**-ათართა, **ქ**ე **ღ**ი[.]ორგი მეფისა, რომელი
იყო ძმის_წული ქუსუდან შეფისა, სახელით
ზავით, და ძე ქუსუდანისა ზავით, **მ**რივე
ერთად შეფედ ჰყვეს, **ქ**ომელთა **ს**იგელნი
სამეფონი იხილვებიან დღესცა, ქვე_მოწერილ-
ნი ესრეთ. **ს**იგელი ესე **ქ**ე ზავითისაგან ქვემო_მოწერილი არს და **ქ**ე ზავითისაგან,
ქვე_მოწერილია: **ღ** ზავით,
ქე ქუსუდანისა ფ~დ_მორწმუნე და **ი**~ის_მოშიშ_
_იყო, **ღ**ონიერ, და **ს**ეთილ_მმსაჯულ. და სხუა
იგი ზავით, ესრეთვე, მაგრა ჟამსა სიბერისასა
სოლომონს მიემსგავსა **ქ**ე იგი **ღ**იორგისი ზავით:

ზა მათ უკვე თან_მოსახელეთა შეფეთა ფრიადი

1-15 სტრ. 26

ჰქუნდათ სიყვარული ურთიერთარს, გარნა კაცთა
ბოროტთა, შუა ჰქმნნეს ბოროტნი საეშმაკონი
სიძულილისა მიზეზნი, და რ~ა არა განგრძელდეს
სიძულილისა შ~ს ორთავე მათ ზავითთა, ჰქმნეს
განყოფად **ს**ამეფოთა. რ~ ზავითს **ქ**ესა **ღ**იორ-
გისსა ჰხუდა **ქ**ართლი **ს**ახეთი **ქ**ირვანი და **ღ**ავახე-
თი, რომელ_არს **ს**ამთავრო **ზ**ხალ_ციხისა, და **ქ**-
ბარდია, **მ**ვსეთი, და **ქ**ისტეთი, რ~ **მ**ვსნი, და
ქაბარდია დაიპყრნა **ს**ანატრელმან **მ**-ამარ*, და
ქისტეთიცა და და **ღ**იქეთი ეგრეთვე, თვარე ჟამად-
მდე **მ**-ამარისა არა იყო შეფეთა საქართველო-
სათა: **ზ**ა **ქ**ესა ქუსუდანისსა ჰხუდა **ღ**მერ-
ეთი **ღ**ურია **მ**დიში **ქ**აჭა, **ზ**ფხაზეთი **ს**ვანე-
თი და **ღ**იქეთი: **ღ** თვნიერ **ზ**ფხაზეთისა
რადცა ჰხუდა ზავითს ძესა ქუსუდანისსა,

1-15 სტრ. 27

ყ~ივე საქართველო არს, და ეწოდების ქვემო_
_საქართველო, და **ქ**ართლსა **ს**ახეთსა და **ქ** ავა-
ხეთსა, რომელ_არს **ზ**ხალ_ციხისა **ს**ამთავრო ე-
წოდების **ზ**ემო_საქართველო, და ორივე ესე **ზ**ე-
მო [.] ქვემო საქართველო ქართველთა **ს**ა-
თალიკოსისა იყო **ღ**პარხია, მაგრა სხუად
სამეფოდ რა იქმნა **ქ**უჭმო_საქართველო **ზ**ფ-
ხაზეთისა **ს**ათალიკოსისა იქმნა **ღ**პარხია:

ღ~ საუწყებელ_არს ესეცა, რ~ ძისაგან ქუსუ-
დანისა არიან შუეფენი შმერთანი, და ძისაგან
ღიორგისა არიან, დღესა ქუსთა შმპერიასა შ~
მყოფნი ძენი ქართუჭლთა შუეფისანი, და
დღესა შყოფნი ქართლსა და კახეთს შუეფენი
ძენი კახთა შუეფისანი:

შერმეცა საუწყებელ არს ესეცა: რ~ ჟამსა

1-15 სტრ. 28

წრთ_მეფობისასა, იყო სამეფოდ ქალაქად
შცხეთა, მაგრა ვინათგან მიჰსცვალა სანატრელ-
მან შუეფემან უახტანგ* უსირველმან, ნისანს
და ღვილისს ქალაქი სამეფო, იქმნა სამეფოდ
ქალაქად ნისანი, რომელი არს გაღმართ ღვილისისა
აღმოსავალით, რ~ ლსა დღეს მოგვრებულსა მას
მონდორსა ეწოდების ზვლაბარი, და ესე ვემე სი-
ტყუა აქამდე:

სოც-ყოჩ, 8.

საუწყებელ ვემე არს ესე, რ~ შდ ზა-
ვით შუეფისა ძისა ქუსუდანისა რ~ ლა შამა შმ-
ერთა შუეფეთა, არღარა მონებდეს შვლთა ზა-
ვითსთა შთავარი ოდიშისა, რ~ ლსა წოდებულ_
_ჰყოფენ ზადიანად, და შთავარი ღურისა,
რომელა ღურიელი, არცაღა ზფხაზნი, არცა

1-16 სტრ. 29

სვანნი, და არცა [] იქნი, და თვსად თვსად
იმთავრნეს პ~ლნი მათ შ~ს მყოფნი ოავადნი.
ხ~ ზფხაზნი და [] იქნი მიჰსდრკეს უსჯუ-
ლოებადცა, გარნა მხოლოდ შმერელნი ოდენ
მონებდენ, დაღათუ ქაჭველნიცა, ა~დ ქაჭა
არა სამთავრო არს, ა~დ მისვე შმერეთისა ნაწი-
ლი არს: ღ~ ძეთა ზავითისთა ძისა ღიორგის-
თა ჰმონებდეს ყ~ნი ქართველნი რადვეცა ჰხუ-
და, გარნა არღარა ყაბარდელნი, არცაღა ოვს-
ნი, და არცა ქისტნი, და მიჰსდრკენ უსჯულო-
ებადცა ყაბარდელნი ოვსნი და ქისტნი:

შრავალ_ჯერ განჰრისხდა უკვე ი~ი საქართ-
ველოსა ზ~ა უკეთურებათათვს ქართველთასა,

მაგრა ოდეს შოიქციან იწისა, მყის შეწყნარე-
ბულ_იქმნიან მსგავსად უსრაილთა ურთასა,
ვწა მოგვეთხრობის ჭიგნთაგან. || შოსესთა,

1-15 სტრ. 30

[[|]] || ისონავ.8 უსონავესთა. || მსაჯ.6. შსაჯულთა: || მეფ. 15. შეფეთა: || ნაშთ. 3 ნაშთ-
თა || ისაია. 37. და ქწრ_მეტყჴლთასა: ეწ ჰმონებდეს შეფე-
ნი ქართველთანი ცათართა ნათესავთა იინ-
გიზისთა. და მეფენი შმერთანი სყისარსა, და
უმეტესი უკუჴ მშვდობაჲ აქუნდაყე შმერთა
შეფეთა, და იცხებდეს ქალაქსა და უკვლესიასა
ქუთათისასა, რწ სამეფო ქალაქ მათდა იყო
ქუთათისი.

ნუ დაუტევებთ უკვე ღიორგი შეშვდისა
სახელსა, რწლი იყო შეფე ქართველთა, რწლიცა
ღირს მოწსენებისა არს: უსე უკვე წოდებული
უარსკჴლავად ღანთიადისა შატიანეთაგან ქარ-
თლისათა. მით რწ ფწდსა უკეთურებისა ღამესა
შინა იყუნეს მეფობადმდე მისსა ქართველნიცა
შეფენიცა, და შთავარნი, მაგრა აღმოიჭვირვა რა

1-17 სტრ. 31

ღიორგი* უარსკჴლავმან ღანთიადისამან,
განანათლა ღამე იგი სიბწრტისა, და მერმელა
შხემანცა სიმართლისამან განანათლა სამეფოდ
მისი: ეწ უკეთურებასა რა ვიტყვი, არათუ
სარწმუნოებისაგან ჭწტისა განსლვასა ვიტყვი,
ანდ ბრწტთა საქმეთა: ღარნა მისსა შეფობა-
სა შწა დაჰსცხრეს ყწნი იგი კაცნი უკეთურ-
ნი სიბოროტეთაგან მათთა, და იქმნა შეცვალე-
ბა კეთილ_მადლიერად, და შეფობასა შწა მისსა
იყუნეს სყისარნი ღერძენთანი უსალოლო-
ღნი. ეგრეთვე შეფობასაცა შწა შამისა მი-
სისასა: ეწ ქრომაელთა, და ღერძენთა შწს
იყო განყოფილებაჲ ჟამსა მას არა ახალი
ანდ ჯერეთ არღა ქმნილ_იყო სრება ჭლორენ-
ცას. და ესე ვწემე სიტყჴა აქამდე:

სუი-ყიჴ: 9:

ღრ საიჭველ სადამე არს, შწდ ღურამ

1-17 სტრ. 32

ზიდისა, შეცვალეზად გუა[რისა] შეფეთა
ქართლისა და სახეთისათა, ად მისვე ზავითის
და ჴუარამის ძირთაგან არიან შტონი ხილისა
კეთილ_სიტყვერისა უაგრატისანი უცვალე-
ბელად, დაღათუ იცვალა შდ მამარის Ⴢსუ
ლისა შუსუდან შეფასა ჴური. ად შერთა
შეფეთა ოდენ განისაკუთრეს შეცვალეზა იგი,
და იგინიცა შდ ერთისა შეცვალეზისა არღარა აღ-
ჰსწყედეს, ად მისვე შუსუდანისთა არიან ქეთა-
განნი:

აწყოდენ უკვე შაღალ_მსღველობამან
თქმან, უკვე არა მიპყრობდეს მე აღვირი
მორჩილებისა თქნისა, დუმილი შემიპყრობს
აქა გულვეზადთა თვს მოსათხრობელთა, და ვერ
დამპყრობელ ცრემლისა ვარ, თქმადთა თვს, გარნა
ვინათგან ინებებს თქნი ეგე შაღალ_მსღველობა
საქართველოდსა შეფეთა ღომთა განყოფათა

1-17 სტრ. 33

თვს, და შროვინციათათვს საქართველოსა-
თა შემეცნებასა ესე არა დაიტევეზის:

უყუნეს უკუზ შდ ჴიორგი მეზუდისა
შეფენი ქეთაგან მისთა რაოდენნიმე, დაღათუ
არა ფდ მრავალნი. ხ იქმნა შეფედ უახტანგ
მეოთხე. და ჟამსა უკვე უაგრატისსა მოიძუ-
ლა იწერი ქართველთა, რ მრავალ_ჯერ იქმ-
ნა მოოკრება საქართველოდსა, მაგრა ესე ვრი
არაოდეს. რ უღმრთომან ხანგთემურ ჰყო
საკვრველი მოოკრებად რლი არა სადა სმენილ_არს.

შოიწია რა უკვე შძღავრი იგი, პდ
ქალაქი იგი სახელოვანი სადა იცხებდეს შე-
ფენი, რომელ_არს ნისანი, ღფილისი, კალისი,
ზმანისი, შცხეთა, კასპი, ჴორი აყრბნი-
სი, და ყნი ქალაქნი ქართლისანი, ეგრეთვე
სახეთისანი ყნი და შმერეთისანი, ბრწყინ-
ვალე იგი ქალაქი ქუთათისი სამეფო

1-15 სტრ. 34

ქალაქი შერთა ყითურთ აღაოკრნა, და ესე
ყნი ხანთემურის მიერ ცეცხლითა აღისპო:

ღ ერთი უკვე საქმე ახალი შემოიღო ყდ
ულმროთმან მან. რ ტყვისა წარყვანებად
ქმნა არცა ერთისა, ად მოასხიან რა სიმრა-
ვლენი მრავალთა ბევრთანი მამანი და დედა-
ნი, ჭაბუკნი და ჭაბუკანი. ყრმანი და ყრმა-
ანი მღუდელნი და დიაკონნი სამღუდელო-
თაგანნი და შონაზონნი. ყნივე უკლესი-
ად მიასხიან, და დაწვიან უკლესიასა შა:
ღ უკანასკნელ მოაგონა მამამან მისმან ემ-
მაკმან ესეცა, რთუ სადამე ცხოველ_მყო-
ფელსა ა შეურაცხ_ჰყოფდის ვინ, განარი-
ნიან, და მრავალთა, ვჰგონებ ვდ მილიონისა
უმრავლესთა დაიდგნეს გვრგვნი წამებისანი:

1-17 სტრ. 35

ღ ზიდი იგი უკლესია შცხეთისა, რლო
ი აღაშენა შეფემან ჟახტანგ შირველმან, რო-
მლისა იყო გებულ კამარანი და სჭტნი მარ-
მარილოთა, და იატაკიცა მარმარისავე, ჯერეთ
მოჰსწვა ცეცხლითა ბილწმან მან, და მერმე მი-
თურთ აღმოჰვებრა იგი, და სხუა || | იერ. ნაბუზარ-
დან იქმნა სახლსა ზა იისასა, და ყნი საეპის-
კოპოსონი უკლესიანი, და შონასტერნი ჟალ-
აქთა და ადაბნოთანი სდ დააქცივნა ძირითურთ.
და არცა ერთი უკლესია განერა აღუფხვრე-
ლად ჰელთაგან მისთა თვნიერ უკლესია
ოდბისა რლი მაშინ შონასტრად იყო, სადა
მდებარე არს ჴვამი ჴანმანათლებელისა ჩნისა
ქისა ჟალწულა ნონნასი, და ესე დაჰვარა იწ,
რ შძლავრთაგანცა ეშინის ზოგჯერ სიწმიდე-
თაგან, და დაიფარა სიწმინდე იგი მაშინ, ვითა
|| | 2მაკაბ. 3 ჴერემიას მიერ დაფარულნი სიწმიდენი:

1-15 სტრ. 36

შრავალნი უკუფ ბრძოლანი [...] აჩ
უწნენეს მაშინ ქართულთა ლანგთემ
ურს. რამეთუ მეფე ჟაგრატ ფდ მხნე.
იყო ბრძოლათა შა ხ შემდგომად ვერ
განერა მეფეცა არამედ ბრძოლათა შა
აღსწყვიდნეს ლაშქარნი მისნი. და თვთ
შეიპყრეს მეფე და წარიყუნა იგი ცო
ცხალი უმღთომან ლანგთემურ. ხ
დედოფალი ცოლი ჟაგრატისი, და ძე ყრ
მაღ ჴიორგი განერნენ მცირეთა ვიეთმე

მხეველითა და რაოდენითამე კაცითა
საერისთოსა შა და ეგრეთვე კათალიკოსი
ცა სამოილ. განერა მცირითა ვიეთმე
სამლუდელოთა კაცითა ღ ვითარ მი
იწია უმღლო იგი შირვანად განუტ

1-15 სტრ. 37

ევა მეფე იგი ჴაგრატ ცოცხალი და მისცა
მეფობავე მოო[ხრებუ]ლისა მის სამეფოდ
სა და თვთ წარვი[და] [სპა]რსეთად:

ჴაშინ არცაღა ერთი სოფელი არცა და
ბა არცა სახლი სადამე არცა ეკკლესიამ
იპოვებოდა ქართლსა შა თვნიერ საერ
ისტოთა არაგვისა და ქსნისათა ხ თუ სადა
მე მორჩნენ და ურღუჭველად ეკკლეს
იანი იგინი რომელნი პირუჭლ აღობრებ
ულ და უშენ იყუნეს: ღ მოკჳდა უკუჭ
მეფე ჴაგრატ მწუხარებისა მისგან დიდ
ისა დარავინ უწყის თუ სადა დაფლეს
იგი რ მცხეთა მოფხურილ იყო და ყოვე
ლნი ეკკლესიანი დარღუჭულ იყუნ
ნეს და ესე ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

1-15 სტრ. 38

სოც-ყოჩ. 10.

ჴდ ||| მაკაბ. 33 Ⴀნტიოხ[ოს] მეორისა ჴანგ თემურ-
ისაგან მოოვრებისა იქმნა ჴეფედ Ⴀიორგი
მე ჴაგრატისი, გარნა სახელით Ⴀდენ ჴეფე, რ
არა რამ აქუნდა მას სამეფო, არცა იცხო მან,
და მოკჳდა იგიცა ჴამსა სიჴაბუკისასა, და და-
ჴშთა ყრმა მცირე რომელა Ⴀლექსანდრე Ⴀლი.
ხ იყო რა რვისა წლისა უწოდეს ჴეფედ, და ი-
ყო აღოვრებულ ქართლი ჴავახეთი ჴახეთი,
ჴირვანი, და სადაცა ვინ თუ სადამე განრობილ_
_იყო შთამოვიდეს მთით და იწყეს შენობა დაბათა:

ღ სანატრელი ჴედა მისი ჴედოფალი, აღ-
ზრდიდა Ⴀლექსანდრეს მეცნიერებასა შა საღოთა
ქერილთასა, და ჴმოგვარა მას ჴოსტანტინუპოლით
ჴომღჳარი ვინმე ჴაცი იის მეტყჳელი, და დაის-

1-15 სტრ. 39

წავა Ⴢლექსანდრე* კნინლა ზეპირ ყწნი საღთო_
_წერილნი, და ყწნი სიმგრგულ გარეშისა შეც-
ნიერებისა: ზა ვითარ იგი იქმნა ოცისა წლისა,
მეორემან || ნემია* იწყო ზღუდეთა ქალაქისა-
თა დარღვეულთა განახლებად, და სახლთა
სამეფოთა, მაგრა ვერღარა აღაშენა სახელო-
ვანი წისანი ქალაქი, აწდ ლფილის მისცვალა
ქალაქი სამეფომ, და ყწნი უკლესიანი რაო-
დენნიცა საეპისკოპოსონი, ანუ შონასტერ-
ნი მოეფხურნეს უღთოსა ზანგთემურს,
ყწნივე აღადგინნა და განაახლნა, და ჰყვის უნ-
კენია დიდი რწლიცა უკლესია განაახლის:

ღთვთ იგიცა უკლესია ზიდი შცხე-
თისა ალაგო, მეორემან || ზორაბაბელ*, და
ჰყო უნკენია დიდი, ჰლსა ოკდომბერსა, რო-

1-15 სტრ. 40

მწლიცა დღეინდელად დღედმდე ჰგიეს ყწა საქართ-
ველოსა შწა ზღესასწაულად დიდად:

ღთსო-

ფელნი და ქალაქნი ყწნი აღავსნა, რწ ფწდ
მქნე იყო იგი ბრძოლათა შწა, და მსგავსად ზავით
შამისა თვისა შეაძრწუნნა ოცხო _თესლ-
ნი, რწ მრავალ_გზის ებრძოლა მათ შკვდრთა
სპარსეთისათა, და რწლიცა აღიღის ქალაქი და
წარმოიღოს ნატყვენავი, და წარმოასხნის დედა_
წულითურთ ტყვენი, და რაჟამს მოვიდის სა-
მეფოდ თვსად, მისცნის შკედართა თვსთა
ხუთი და თვთ აღიღის ერთი და მიართვის
წთა უკლესიათა. ხწ ტყვენი იგი არცა
ერთი განისყიდებოდის, აწდ სამეფოდ აღი-
ყვანიან თვსთა ქალაქთა და სოფელთა
დასასახლებლად მშვდობით, და უკეთუ

1-15 სტრ. 41

ღავადთა ჰყვის თვსთა სოფელთა შწა უბრძა-
ნის მათ დასახლებად, და რაოდენნი შკედ-
ართა ჰყვიან, ფასი შეფისაგან მიეცემოდის,
და ქალაქთა და სოფელთა შეფისათა დასახლებ-
დიან:

ღრმეოც წელ უკვე იმეფა საკვ-
რველმან Ⴢმან. და არცა ერთისა ნახევრავისა

მიმღებელ_იქმნა გლეხთაგან, და ჟამსა
მეფობისა მისისასა ვერცაღა **ძ**-ავადნი მი-
იღებდენ რასმე გლეხთაგან თვსთა, რ~
ახალ_შენ_იყო მაშინ **ს**ამეფო მისი, და
ჰსწადოდა ფ~დ რათა აღეშენოს **ქ**ართლი: **ღ**~ ყ~ი
მის ათისაგან ერთი გლახაკთა მიეცემო-
დის. და ამით || ვ~ა **შ**ზე დაჰსდგა **ს**აყდა-
რი მისი წ~ე **ი**~ისა. დაიპყრა **ჯ**ფხაზეთი, და

1-15 სტრ. 42

წმერთაცა **ს**ამეფომ, და ყ~ი რაოდენიცა
განყოფადმდე აქუნდაყე **ს**აქართველომსა
შეფეთა, და ყაბარდიაცა **ბ**ვსნი და **ქ**ისტნი,
მახლობელნი **ჯ**ფხაზნი **ა**იქნი, და მახლო-
ბელნი **წ**მერთანი **ს**ვანნი, და იქმნა **წ**რთ_
_სამეფოდ ვ~ა **ჰ**~ლ **შ**-ამათა მისთა აქუნდათ:

ზა ვ~რ იგი იქმნა ორმეოცდარვისა
წლისა **ჯ**ლექსანდრე **ზ**იდი, მიოუწოდა **ქ**ეთა
თვსთა, რომელთა **ს**ირმშომ **შ**ონაზონ_იყო
სახელით **ზ**ავით. და **წ**ახტანგს უკვე მიჰს-
ცა, რ~ლი იყო **ქ**ე მეორე, **ჯ**ფხაზეთი, **ა**იქ-
ეთი, **ს**ვანეთი, **ბ**დიში, **ღ**ურია, და ყ~ი
სამეფო **წ**მერთა **შ**ეფეთა, დაუწოდა **შ**ეფედ:
ზიმიტრის, **ქ**ართლი, **ა**გახეთი **ბ**ვსეთი,
ყაბარდია და **ქ**ისტეთი, და უწოდა **შ**ეფედ:

1-15 სტრ. 43

ღ~ **ბ**ამრწემესსა **ქ**ესა **ღ**იორგის, მიჰსცა
სახეთი **ს**ერეთი, რ~ლსა შ~ა არს **შ**არი და **ს**ავი
მცირენი თემნი, და **შ**აქისი, სადა მთავრობ-
და აქამდე **ჯ**ჯიჩალაბი და **შ**ირვანი, რ~ლი-
სა **ზ**ედა_ქალაქ არს **შ**ამახია. და არა უწოდა
მეფედ, ა~დ **შ**-თავრად. და მოუწოდა **შ**-თავარ-
თა **ს**ამეფოსა თვსისათა ყ~თა, და ესრეთ მია-
თვალნა იგინი **ქ**ეთა თვსთა. და დასდვა მა-
შინ ყ~ა **ს**ამეფოსა **ქ**ეთა თვსთასა **ს**ულსა
ზედა ნახევარი **შ**-არჩილისა, და სხ~ა არა რად:
ღ~ **ქ**ესა მას თვსსა **ს**ირმშოსა მონაზონ-
სა **ზ**ავითს მიჰსცა **ს**ათალიკოსობა **შ**ცხე-
თისა და ყ~ისა **ს**აქართველომსა, რ~ლიცა ა-
ქუსყე ჳელის_ქვეშე დღეს **ს**ათალიკოსსა
საქართველომსასა. და თვთ მონაზონ_იქ-

1-15 სტრ. 44

მნა, და სახელ_იდვა Ⴢთანასი, და გა განბრწყინდაცა ღვაწლითა შონაზონებისათა, და ესრეთ მივიდა მრჩობილითა ჳკრგვნითა წინაშე იჲისა:

ღჳ ჟამსა შეფობისა მისისასა იქმნა კრებად Ⴢლორენცას, და ჟამსა შეფობისა მისისა დასასრულსა აღიღეს კონსტანტინუპოლი იჳურქთა, და ესე ვჳე სიტყჳა აქამდე:

სოცოც. 11:

ღლექსანდრე უკვე უღლისა ქეთა განყოფასა ესრეთ. იქმნა რა მეორე ქე Ⴢლექსანდრესი ჳახტანგ შეფედ ჳმერთა Ⴢფხაზთა, და სხჳათა რღლი ითქჳა. მოკჳდა უკვე უმვილოდ. და არღა აღწყვედილ იყუნეს

1-15 სტრ. 47

ქენი ქუსუდანისნი რღლა შეფენი ჳმერთანი. და სამეფო მათი დაიპყრეს მათვე. და Ⴢფხაზეთიცა ეგრეთვე, და ოდიში, და სვანეთი, თვსთათავე შთავართა დაიპყრეს. რომელთა აქუნდათ Ⴢლექსანდრემდე უღლისა: ჳ ჳიმიტრი შეფე ქართლისა ქე მესამე Ⴢლექსანდრესი, და ჳიორგი შთავარი კახეთისა, ჳმონებდეს შეფესა სპარსთასა, და განიყო სამეფო ორად. მაგრა ჳავახეთი რომელ_არს უროვინცია Ⴢხალ_ციხისა ჳიდიით შთავრითურთ თვსით მონებდეს შეფესა ჳიმიტრის:

შონაზონ უკვე იქმნა შეფეცა ჳიმიტრი, და უწოდეს ჳამიანე. და მეცა მინახავნ Ⴢატი მისი შონაზონებისა სახითა, რღ

1-15 სტრ. 48

სადაცა შე ვიმყოფებოდი შონასტერსა შინა შრავალ_მთისასა, მუნ აღასრულა სრბად ცხოვრებისა თვსისა. და იქმნა ქე მისი კოსტანტინე მის წილ შეფედ. ხღ მოკჳდა ჳიორგიცა შთავარი კახეთისა, და იქმნა

მის წილ შთავრად ლექსანდრე ძე მისი. და უწოდეს კახთა შაშინ შთავარსა თვისსა შიეფე: **ღ** მოკჳდა შიეფე კონსტანტინე, და მიიღო შიეფობა ძემან მისმან ზავით, რომელსა შშვდად სახელ_ჰსდებენ. და ესვა ძმა რლსა ეწოდა ჴაგრატ. და მოკლა ლექსანდრე შიეფე კახეთის ძემან მისმან **ღ**ორგი* რლსა ჰავ_გიორგიდ სახელ_ჰსდებენ, და იქმნა მის_წილ მეფედ, და დააბრმო ძიმა ცა თვისი ზიმიტრი. და თვთ ჰავ_გიორგი

1-15 სტრ. 49

მოიკლა ავაზაკობათა შა ქართველთა მიერ:

შოკჳდა უკჳჭ ქართლისა შიეფე ზავით შონაზონ_ქმნილი. და შიეფე იქმნა მის წილ ძე მისი შიეფე ჴუარსაბ: და ესე ვმე სიტყუა აქამდე:

სოც-ყოჩ. 12:

ჴუარსაბის შიეფობისა დასაბამისა იყო მძლავრება სპარსთა საქართველოთა ზა. გარნა ჴუარსაბის შიეფობისა შა ვერღარა მძლავრობდეს, რ სხუა ვინ **ღ**ედეონ იქმნა სპარსთა ზა ჴუარსაბ. ვითარ || **ღ**გი შადიამსა ზა: **ღ** აქა დამადუმებს შიე სიმჳნე ჴუარსაბისი, და შაცხოვარჳბად **ღ**რისა თვისისა მოცემად მისი **ღ**ისა მირ. რ თუ სადამე ვიტყოდე სიმჳნეთა ჴუარსაბისთა განვ-

1-15 სტრ. 50

რცნების წერილი. და თუ სადამე ვჰსდუმნე, არა ღირს დუმილით თანა_წარსლვისა არნ სიმჳნენი მისნი: **ღ** ესე უკჳჭ ვჰსთქვათ მისთვს, და ჰტი ვჰსთქვათ, რ მოთხრობად ჴუარსაბის სიმჳნეთა ყითურთ მჰსგავს არს ჰტდ შაკაბელისა ჴუდას სიმჳნეთა, და სიკუდილიცა შაკაბელისა || || მაკაბე. **8**. ჴუდასებრ მიიღო ბრძოლასა შა უცხო_თესლთაგან, მეშურნეობასა შა, არათუ აჩრდილსა **ღ**სჯულისა, ად **ღ**ტისა სარწმუნოებისა ჰეს **ღ**ის ჩნისა:

ღ მოკუდა რა დაწყებული შეფე ზუარ-
საბ, რწ არაოდეს ჰმონა, და არცა ამონა სამე-
ფო თვისი სპარსთა, შეფე იქმნა ქე მისი
სვმეონ ული მის წილ. ხ~ სახთა ზ~ ა იყო
მაშინ ზეონ ზიდი, ქე ჰავ-გიორგისა, რწ-

1-15 სტრ. 51

ცა მოკლა შამაჲ თვისი: ხ~ იმეფა სვ-
მეონ* არა მშვდობით უცხო_თესლთაგან.
და უკანასკნელ ბრძოლასა შ~ ა ოურქთა
წარიყჳანეს ტყვედ კონსტანტინუპოლის.
და მიიცვალა მუნ, და იქმნა ქე მისი ჴიორ-
გი შეფედ მის წილ: ამისსა შეფობასა დაი-
პყრეს დაიპყრეს ოურქთა ქ~ ყნა ჯავახე-
თისა, და უარ_ჰყვეს და დაუტევეს თვთ
შთავარმან ჯავახეთისამან, და სამთავრო-
მან მისმან ოჴ ი ჩ~ ნი ოჯ ქ~ ე, და იქმნეს
შაჰმედიან. ხ~ იყო სახთა ზ~ ა შეფედ Ⴢლექ-
სანდრე ქე ზეონ ზიდისა:

შოკუდა უკვე ჴიორგისა შეფედ წამ-
ლითა უღმრთოდსა შაჰაბასისათა, და იქმნა
მის წილ შეფედ ქე მისი ზუარსაბ მეორე,

1-15 სტრ. 52

ფ~ დ ჰაბუკი ჰასაკითა. ხ~ მოიკლაცა Ⴢლექსანდრე
შეფისა სახეთისა მისა თვისისა კონსტანტი-
ნეს მიერ, და იქმნა უკეთური იგი კოსტან-
ტინე მეფედ, მკლველი შამისა და ძისა თვ-
სისა ჴიორგისი. და მიემსგავსა იგიცა საქმე-
თა ჰავ-გიორგისათა უაპისა თვისისათა. ხ~
მოიკლა თვით იგიცა უღმრთო კონსტანტინე
სახთა მიერ, და ესე ვ~ ემე სიტყჳა აქამდე:

სოც-ყოჩ. 13:

უჰსთქუთ რა უღ~ თოსა კოსტანტინეს
მიერ მოკლვად შამისა თვისისა შეფისა Ⴢლ-
ექსანდრე შესამისა, და ძმისა თვისისა ჴიორ-
გისა, და მოკლვაცა მისი სახთაგან, შეფე
იქმნა შ~ დ კოსტანტინესა ოეიმურაზ
ული სახთა ზ~ ა. ხ ესე ოეიმურაზ ძის_

1-15 სტრ. 53

_წული იყო **წლექსანდრესი** **ქისაგან** თვის-
სა მოკლულისა, და **ქე** **ყახთა** **შეფისა** **წავითი-**
სი: ქ **შამამან** ამის **ქეიმურაზისამან**
წავით* ძემან **წლექსანდრე** **შესამისამან**
მიუღო **შეფობად** **ყახთა** **შამასა** თვისსა
წლექსანდრეს სიცოცხლესავე **შა**, და თვთ
იქმნა **შეფედ**: ხ[~] არა **ჰყოვნა** **სასჯელმან**
საღ[~]ომან, და მოკ[~]და **შეფე** **ყახთა** **წავით**
სიცოცხლესავე **შა** **შამისა** თვისისასა, და
შეფედ **ყახთა**ვე იქმნა **წლექსანდრე**: ხ[~] **შ**დ
სიკ[~]დილისა **წლექსანდრესა** და უკეთური-
სა მის **კონსტანტინესა**, **შეფედ** **ყახთა**
იქმნა **ქეიმურაზ** **შ**ლი: **ქ** **ჟამსა** მას
იყო **შეფედ** **ქართლისა** **ხუარსაბ** **შეორე**:

შოიწია უკვე უღ[~]თო **ჰაჰაბას** **შეფე**

1-15 სტრ. 54

სპარსთა **ყახეთს** **ზ**[~]ა, და მოაოკრა **ყახეთი**,
ვ[~]ა **ხანგ** **თემურ*** **ეგრეთვე** სახედ ამან **ქალ-**
აქნი და **სოფელნი**. და თვთ ყ[~]დ **შვენიერი**
იგი **ქალაქი** **ქრემი**, სადაცა **შეფობასა**
განაგებდეს **შეფენი** **ყახთან**ი გარდაასახლ-
ნა **სპარსეთად**, ვ[~]ა **ჰყო** || || მეფ. 4.14 **ჩაბუქოდონოსორ**
ერუსალიმსა **ზ**[~]ა და **უდეასა**, და **ხუარსაბ**
შეფე **ქართლისა** **წარიყ[~]ანა** **წსტარაბათად**.
და მოკლა მუნ მოშთობისა მიერ. ხ[~] **ხუა-**
რსაბს არა ესვა **ქე**, და არცაღა ძმა. და აღ-
ჰსწყდა **შეფისა** **სვიმეონ** **შ**ლისა ნათესავობად:

შამინ ქართველთა წინა_აღმდეგად
სპარსთა **შეფისა** **ჰყვეს** **შეფედ** **ქართლისად**,
შეფე **ყახთა** **ქეიმურაზ** **შირველი**. მით რ[~]
ჯოლი **ქეიმურაზისა** **წად** იყო **შეფისა**

1-15 სტრ. 55

ხუარსაბ **შეორისა**, და **ჰსცხეს** **შეფედ** **ქვი-**
ლისს, გარნა არა თავს_იდვა ესე **შეფემან**
სპარსთამან, ა[~]დ წარმოჰგზავნნა **ქართლსა**
ზედა **ლაშქარნი** **უთვალავნი**, და მოვიდეს
მდინარესა **ზ**[~]ა **წლგეთისასა**: **წინა**დცა
ქართველთაცა **შეკრიბნეს** **ლაშქარნი**.

ვითარ ოცდა_ოთხი_ათასი: **ღ** მაშინ განრი-
სხნა **ი**ნი საქართველოსა **ზ**ა, და მოჰსწყდეს
ლაშქარნი საქართველოსანი ოცი_ათასი
კაცი, და ივლტოდა **შ**ეფე **მ**ეიმურაზ
რმერთად: ხ[~] ჰყვეს **ს**პარსთა **შ**ეფედ **ქ**არ-
თლისა სახელით როსტომ ვინმე ფ[~]დ მოხუ-
ცებული **ქ**იე **რ**აგრატოვანთავე **შ**აჰმედი-
ანი. რ[~] **შ**ეფესა **ქ**ართლისასა **ს**ვიმეონ **ს**ი-
რველსა რ[~]ლი ზემო ვაკსენეთ ჰყვა **ქ**იმა [უმრწე-]

1-15 სტრ. 56

მესი სახელით **ზ**ავით. ესე **ზ**ავით წარვიდა
სპარსთა **შ**ეფისა და **შ**აჰმედიან_იქმნა, და **გ**ოლ-
ნი და **მ**ჰლნი მისნი ყ[~]ნივე დაჰშთეს **რ**სპაა-
ნად. და ესე **ქ**ოსტომ მუნ იშვა **ქ**ალაქსა
რსპაანს, და **შ**ეფედ ჰყვეს ესე **ს**პარსთა **შ**ე-
მკვირდობისა ძლით. და ესე ვ[~]ე **ს**იტყუა ა-
ქამდე:

სი-ყი-ყი. 14:

შეფედ უკვე **ქ**ართლისა იქმნა რა **ქ**ოს-
ტომ მისცნა **გ**იხენი **ღ**გილისისანი **შ**ეფესა
სპარსთასა, და დარღვეულთა **ქ**ალაქთა
ზღუდენი განაახლნა, და იმეფა ვითარ ოც-
_წელ ოდენ, და დიდსა სიბერესა **შ**იიწია. ხ[~]
არა ჰყვა **ქ**იე, არცა **ჯ**სული. და ეძიებდა რათ-
ამცა ვინ ჰპოვოს **რ**აგრატიონთაგანი რათა

1-15 სტრ. 57

იმემკვიდროს: **ღ** იყუნეს მაშინ **რ**აგრა-
ტოვანთაგანისა შვლთაგან **ს**ონსტანტინე
ქართველთა **შ**ეფისათა, და ჯეროვან იყო
რათა მათგანმან ვინმე დაიმკვდროს **ქ**ართლი,
ესრეთ უკვე ძიებასა რა შინა იყო **ქ**ოს-
ტომ, განიზორახა უკვე **შ**ემკვდრედ თვსად
ყოფად **რ**ახტანგისა **რ**აგრატოვანისა:
რითარ უკვე **რ**აგრატოვან_იყო **რ**ახტანგ
შეათერთმეტესა შ[~]ა სიტყუასა შინა მოვიცსენეთ
რა **შ**ეფე **ქ**ართველთა **ზ**ავით **ქ**იე **შ**ეფისა

სოსტანტინესი, და ამის ზავითისა ძიდაცა მოგვიკსენებებს სახელით ჴაგრატ. ამას ჴაგრატს მიჰსცა შეფემან ზავით მოჰსცა სამთავროდ, რ~ლისა სახელი არს შუხნარი. ხ~ ამის ჴაგრატის ძე იყო ორაკლი,

1-15 სტრ. 58

და ძე ორაკლისა ზრჩილ, ძე ზრჩილისი ჴა[...]ხტანგ, ძე ცეიმურაზ, და ძე ცეიმურაზისი ჴახტანგ შესამე. რ~ლი იმემკვიდრა შეფემან ოოსტომ*: ღ~ მოკუდა შეფე იგი ოოსტომ, და შეფე იქმნა ჴახტანგ შესამე:

ღმან დაიპყრა ომერეთიცა ოდიში ჴურია ქართლი სახეთი, ხ~ შირვანი ადრევე წარსწყმიდეს სახთა შეფეთა, და შაქისი რომელ არს ზჯიჩალაბის სამთავრო, არცა იგი აქუნდათ სახთა შეფეთა მიერთგან შოაოკრა რა შაჰაბას* სპარსთა შეფემან სახეთი: ღ~ დაჰსვა სახეთსა შ~ა შეფედ, შეფემან ჴახტანგ* ძე თვისი ოირმშოდ ზრჩილ, და თვთ მეფობდა ქართლსა და ომე-

1-15 სტრ. 59

რეთსა ზ~ა. გარნა ვერღარა ეძლო დაპყრობად სამთავროსა ზხალ_ციხისასა, მით რ~ ეპყრათ ცურქთა იგი:

ღ~ შ~დ ჟამთა ოოსტომის შეფობისათა შეფე სახთა ცეიმურაზ ვერღარა დაადგრა სახეთს შ~ა, რ~ ფ~დ მოხუცებული_იყო, და ძე უკვე მისი ზავით მოკლულ_იყო ავაზაკთაგან ნადირობასა შ~ა, და ერთი მხოლოდ ძის_წული ოდენ ჰყუა სახელით ორაკლი, ზედითურთ წარჰგზავნა ოუსეთად, წ~ე შეფისა ზლექსი შიხაილოვიჩისა, და აღიზარდა ოუსეთსა შ~ა ყრმა იგი, რ~ლსა

ქუსნი უწოდებენ წიკოლად:

ღ შეფე იგი ქართველთა ჴახტანგ
ფ დ გონიერ_იყო და მჴნე. და ჰქმნა შეფო-

1-15 სტრ. 60

ბად ოცსა წელსა ბედნიერობით. და შირ-
მშოდ ქე მისი წარვიდა სახეთით რომელ
შეფე Ⴢრჩილ და დაიპყრა შეფობა შმერე-
თისა: ზა შ დ მოკჴდა შეფე ჴახტანგ,
და იქმნა შეფედ ქე მისი ჳიორგი. და Ⴢრ-
ჩლ წარვიდა ქუსეთად და მუნ აღესრულა
ჟამსა შეტრე შირველისა შმპერატორისასა.
რ ლისა ქენიცა სამნი მოჰსწყედეს შმპერია-
სა შ ა ქუსეთისასა. და დაჰშთა Ⴢსული სახე-
ლით ზარია, რ ლიცა მოკჴდა ჟამსა Ⴢნნა ივა
ნუნას შმპერატორობისასა:

ღ ვჰსთქჴათ ესეცა, რ განუდგა
შეფე იგი ქართველთა ჳიორგი, ქე იგი
ღახტანგისი შეფესა სპარსთასა, და მიუღო
შეფობა ქართველთა ჳიორგის შეფემან

1-15 სტრ. 61

სპარსთამან, და მიჰსცა შრაკლის ქის წული-
სა ტეიმურაზ სახთა შეფისასა, აღზრდილ-
სა ქუსეთს შ ა და წიკოლაოს სახელ_დებ-
ულსა ქუსთა მიერ: და ესე ვ ემე სიტყჴა
აჟამდე:

სოც-ყოჩ. 15:

ღ ვითარ იხილა შეფემან ქართველ-
თამან ჳიორგი* რ მოეღო შეფობა.
წარვიდა წ ე სპარსთა შეფისა. ხ იხილა
რა სიქველე ჳიორგისი სპარსთა შეფე-
მან ჰყო სპასალარ, და შეფობაცა ქარ-
თლისა მისცა მას. და შეფესა შრაკლის
მისცა შეფობა სახთა საკუთარი თჴსი.
ხ მოკჴდა შრაკლიცა შეფე, და შეფეცა

ღიორგი მოიკლა ბრძოლასა შა ყანდაარს.

1-15 სტრ. 62

და იქმნა სპასრთა შეფისა მიერ შეფედ
ქართველთა ღოსრო ძმის წული შეფის
ღიორგისა და ძე ზეონისი, რლსა სპასალ-
არობაცა აქუნდა სპარსთა შეფისა, და შეფედ
სახთა იქმნა ძე სახთა შეფისა ურაკლისი
ზავით: ღ შეფეცა იგი ღოსრო მოიკლა
ბრძოლათა შა იგიცა ყანდაარს, და დაჰშთა
ძე მცირე იგიცა მოკუნდა. და Ⴤსული ერთი
სახელით Ⴤნნა, რლიცა იყოფების დღეს
სამეუფოსა ქალაქსა შოსკოს: ღ ვითარ
იგი მოკუნდა შეფე იგი ქართველთა ღოსრო,
სპარსთა შეფისა მიერ, შეფე იქმნა ქართ-
ველთა ზა ძმა მისი უესე შამა ძე უნ-
დოდსა, და მოიყუნა მან Ⴤოლად Ⴤსული
სახთა შეფისა ურაკლისი, ზად შეფისა